

Вищий навчальний заклад
«НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ»
Юридичний факультет
Кафедра соціально-гуманітарних дисциплін та іноземних мов

ЗАТВЕРДЖЕНО

Декан юридичного факультету

С.В. Матвеев

РОБОЧА ПРОГРАМА

РИТОРИКА ТА ОРАТОРСЬКЕ МИСТЕЦТВО

(назва навчальної дисципліни)

рівень вищої освіти: перший (бакалаврський)
(назва рівня вищої освіти)

галузі знань: 07 «Управління та адміністрування»
(шифр і назва галузі знань)

спеціальність: 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»
(шифр і назва спеціальності)

освітньо-професійної програми «Фінанси, банківська справа та страхування»
(найменування спеціалізації)

тип дисципліни: вибіркова дисципліна

ПОГОДЖЕНО:

Гарант освітньої програми

(підпис)

Антонова О.М.

(прізвище, ініціали)

РЕКОМЕНДОВАНО:

Кафедрою соціально-гуманітарних
дисциплін та іноземних мов
Протокол №1 від «28» серпня 2020 року
Завідувач кафедри

(підпис)

В.Ф. Баранівський

(прізвище, ініціали)

Розробники:

Веселовська Наталія Олександрівна, старший викладач кафедри кримінального права, кримінології, цивільного та господарського права

1. Опис навчальної дисципліни

Мова навчання: українська

Статус дисципліни: обов'язкова дисципліна загальної підготовки

Передумови вивчення навчальної дисципліни: дисципліна «Риторика та ораторське мистецтво» вивчається з першого семестру першого курсу і належить до професійно зорієнтованих навчальних дисциплін, вивчення яких допоможе глибше опанувати фахові дисципліни. Міждисциплінарні зв'язки: психологія, філософія, логіка та критичне мислення, юридична логіка, політологія, соціологія, юридична деонтологія, іноземна мова, ділова українська мова.

Предметом вивчення навчальної дисципліни «Риторика та ораторське мистецтво» є якісне публічне мовлення у професійній діяльності.

Інформаційний обсяг навчальної дисципліни. На вивчення навчальної дисципліни відводиться 150 годин 5 кредитів ECTS

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета викладання навчальної дисципліни «Риторика та ораторське мистецтво»: одержання знань, навичок із технології підготовки до публічного спілкування, вибору ефективних методів завоювання й підтримання уваги слухачів, контролю над слухацькою аудиторією, удосконалення культури й техніки мовлення.

Досягнення поставленої мети зумовлюється необхідністю вирішення наступних **завдань**: опанувати об'єктивні чинники відродження риторичної спадщини, розвитку риторики в сучасних умовах, можливості сучасної риторичної науки для розвитку системи професійних здатностей.

3. Компетентності та заплановані результати навчання

Дисципліна «Риторика та ораторське мистецтво» забезпечує набуття здобувачами освіти компетентностей:

Загальні компетентності (ЗК):

ЗК03. Здатність планувати та управляти часом.

ЗК07. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК08. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК09. Здатність бути критичним і самокритичним.

Спеціальні (фахові) компетентності:

СК09. Здатність здійснювати ефективні комунікації.

СК10. Здатність визначати, обґрунтовувати та брати відповідальність за професійні рішення.

СК11. Здатність підтримувати належний рівень знань

Програмні результати навчання (ПР)

ПР12. Використовувати професійну аргументацію для донесення інформації, ідей, проблем та способів їх вирішення до фахівців і нефахівців у фінансовій сфері діяльності.

ПР14. Вміти абстрактно мислити, застосовувати аналіз та синтез для виявлення ключових характеристик фінансових систем, а також особливостей поведінки їх суб'єктів.

ПР18. Демонструвати базові навички креативного та критичного мислення у дослідженнях та професійному спілкуванні.

ПР23. Визначати досягнення і ідентифікувати цінності суспільства на основі розуміння місця предметної області у загальній системі знань, використовувати різні види та форми рухової активності для ведення здорового способу життя.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Обсяг у годинах											
	денна форма						заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	сем	пз	лаб	с.р		л	сем	пз	лаб	с.р
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Змістовий модуль 1. Риторика як предмет. Закони і жанри риторики.												
Тема 1. Предмет і завдання курсу. Загальне поняття про риторика як науку й навчальну дисципліну	16	5	2	-	-	9	16	1	-	-	-	15
Тема 2. З історії риторики. Витоки та розвиток риторичної думки в світі.	16	5	2	-	-	9	16	1	-	-	-	15
Тема 3. Риторична техніка. Засоби риторичної техніки	16	6	2	-	-	8	16	1	-	-	-	15
Тема 4. Про підготування промови	17	6	2	-	-	9	17	1	1	-	-	15
Разом за змістовим модулем 1	65	22	8	-	-	35	65	4	1	-	-	60
Змістовий модуль 2. Практичні аспекти риторики.												
Тема 5. Риторична формула: закони й правила риторики	17	6	2	-	-	9	17	2	-	-	-	15
Тема 6. Поняття про особистість у риторичці	17	6	2	-	-	9	17	2	1	-	-	14
Тема 7. Психологічні чинники риторичної особистості	17	6	2	-	-	9	17	2	1	-	-	14
Разом за змістовим модулем 2	51	18	6	-	-	27	51	6	2	-	-	43
Змістовий модуль 3. Основи полемічної майстерності												
Тема 8. Жанри мовлення оратора. Класифікація промов.	17	6	3	-	-	8	17	2	1	-	-	14
Тема 9. Риторичний дискурс. Еристика.	17	6	3	-	-	8	17	2	-	-	-	15
Разом за змістовим модулем 3	34	12		-	-		34	4	1	-	-	29
Усього годин	150	52	20	-	-	78	150	14	4			132

5. Зміст програми навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Риторика як предмет. Закони і жанри риторики

Тема 1. Предмет і завдання курсу. Загальне поняття про риторика як науку та навчальну дисципліну

Загальне поняття про риторика. Основні поняття класичної риторики. Розділи класичної риторики. Сучасний зміст риторики. Суміжні з риторикою науки. Місце риторики серед інших наук в її розвитку. Ознаки риторики (інтегративність, системність, універсальність, прикладна спрямованість, етико-естетична зумовленість).

Тема 2. З історії риторики. Витоки та розвиток риторичної думки в світі.

Міфологія й народний золотослів – джерело словесного мистецтва. Ставлення до живого слова в міфології. Риторика Стародавньої Греції та Риму. Розвиток української риторики. Шляхи й джерела українського красномовства. Українська риторична школа Києво-Могилянської академії. Мовленнєвий етикет в українському золотому слові.

Тема 3. Риторична техніка. Засоби риторичної техніки

Поняття про риторичний тренінг. Засоби риторичної техніки. Знаки партитури тексту промови (інтонаційної розмітки). Способи тренування мовлення. Дихальні вправи. Розвиток голосу. Вироблення дикції.

Тема 4. Про підготування промови

Процес підготування промови. Структура промови. Закони логіки в промові. Розробляння ораторської промови. Тропи й риторичні фігури в ораторському виступі. Класична риторика по підготування промови. Розділи класичної риторики. Риторичне дерево. Зовнішність оратора. Використання простору в публічному спілкуванні. Що допомагає підтримувати зв'язок з аудиторією. Риторичний аналіз промови.

Змістовий модуль 2. Практичні аспекти риторики

Тема 5. Риторична формула: закони й правила риторики

Закони риторики: концептуальний закон; закон моделювання аудиторії; стратегічний закон; тактичний закон; мовленнєвий закон; закон ефективної комунікації; системно-аналітичний закон; зіставлення фаз мовленнєвої діяльності, розділів класичної риторики і законів риторики. Три «золоті» правила риторики.

Тема 6. Поняття про особистість у риторичній діяльності

Поняття особистості. Уточнювання поняття «особистість» оратора з погляду мовленнєвознавства. Мовна й мовленнєва особистість оратора. Комунікативна особистість оратора; Риторична особистість оратора; Параметри (ознаки, характеристики) риторичної особистості. Образ оратора. Поняття про образ оратора. Образ аудиторії.

Тема 7. Психологічні чинники риторичної особистості

Пам'ять у риторичній діяльності оратора. Мислення як основа риторичної компетентності. Увага в діяльності оратора. Роль емоцій у риторичному спілкуванні. Воля як складник риторичної особистості. Що таке техніка й психотехніка оратора. Особливості невербальної психотехніки оратора. Засоби зовнішньої естетичної виразності оратора. Пам'ятка оратору щодо пози, жестикуляції, техніки мовлення. Урахування особливостей аудиторії під час публічного виступу. Гендерні відмінності у сприйманні інформації. Виступ перед професійно підготовленою аудиторією. Виступ перед молодіжною аудиторією. Особливості переконання аудиторії під час публічного виступу.

Змістовий модуль 3. Основи полемічної майстерності

Тема 8. Жанри мовлення оратора. Класифікація промов

Про класифікацію промов. Види красномовства, сфери його застосування та жанри мовлення оратора. Суспільно-політичне красномовство. Дипломатичне красномовство. Військове красномовство. Академічне красномовство. Судове (юридичне) красномовство. Церковно-богословське красномовство (гомилетика). Соціально-побутове красномовство. Ділова риторика.

Тема 9. Риторичний дискурс. Еристика.

Поняття про неориторику (загальну риторику). Поняття про риторичний дискурс. Основні одиниці дискурсу. Поняття тексту в риторичному дискурсі. Складне синтаксичне ціле як

одиниця тексту. Закони текстотворення. Категорії тексту. Заголовок тексту. Типологія тексту. Текст і дискурс. Поняття про еристику – мистецтво суперечки. Суперечка, дискусія, полеміка, диспут, дебати. Етапи суперечки. Види суперечки. Правила й закони діалогічного мовлення. Вимоги до риторичної особистості полеміста. Толерантність спілкування. Труднощі діалогу. Бар'єри спілкування.

Диференційований залік

6. Теми лекцій

№ з/п	Назва теми	Обсяг у годинах	
		Денна форма	Заочна форма
1	Предмет і завдання курсу. Загальне поняття про риторику як науку та навчальну дисципліну.	5	1
2	З історії риторики. Витоки й розвиток риторичної думки в світі.	5	1
3	Риторична техніка. Засоби риторичної техніки	6	1
4	Про підготування промови.	6	1
5	Риторична формула: закони й правила риторики.	6	2
6	Поняття про особистість у риторичній.	6	2
7	Психологічні чинники риторичної особистості	6	2
8	Жанри мовлення оратора. Класифікація промов.	6	2
9	Риторичний дискурс. Еристика.	6	2
Усього годин		52	14

7. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Обсяг у годинах	
		Денна форма	Заочна форма
1	Не передбачено	-	-
Усього годин		-	-

8. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Обсяг у годинах	
		Денна форма	Заочна форма
1	Предмет і завдання курсу. Загальне поняття про риторику як науку та навчальну дисципліну	2	-
2	З історії риторики. Витоки й розвиток риторичної думки в світі.	2	-
3	Риторична техніка. Засоби риторичної техніки	2	-
4	Про підготування промови.	2	1
5	Риторична формула: закони та правила риторики.	2	-
6	Поняття про особистість у риторичній	2	1
7	Психологічні чинники риторичної особистості	2	1
8	Жанри мовлення оратора. Класифікація промов	3	1
9	Риторичний дискурс. Еристика.	3	-
Усього годин		20	4

Змістовий модуль 1. Риторика як предмет. Закони і жанри риторики

Тема 1. Предмет і завдання курсу. Загальне поняття про риторику як науку та навчальну дисципліну

1. Загальне поняття про риторику. Основні поняття класичної риторики.
2. Розділи класичної риторики. Сучасний зміст риторики.
3. Суміжні з риторикою науки.

4. Місце риторики серед інших наук в її розвитку.
5. Ознаки риторики (інтегративність, системність, універсальність, прикладна спрямованість, етико-естетична зумовленість).

Тема 2. З історії риторики. Витоки й розвиток риторичної думки в світі.

1. Міфологія й народний золотослів – джерело словесного мистецтва. Ставлення до живого слова в міфології.
2. Риторика Стародавньої Греції й Риму.
3. Розвиток української риторики. Шляхи й джерела українського красномовства.
4. Українська риторична школа Києво-Могилянської академії.
5. Мовленнєвий етикет в українському золотому слові.

Тема 3. Риторична техніка. Засоби риторичної техніки

1. Поняття про риторичний тренінг. Засоби риторичної техніки.
2. Знаки партитури тексту промови (інтонаційної розмітки).
3. Способи тренування мовлення.
4. Дихальні вправи.
5. Розвиток голосу.
6. Вироблення дикції.

Тема 4. Про підготування промови

1. Процес підготування промови. Структура промови.
2. Закони логіки в промові.
3. Розробляння ораторської промови.
4. Тропи й риторичні фігури в ораторському виступі.
5. Класична риторика по підготування промови.
6. Зовнішність оратора.
7. Використання простору в публічному спілкуванні.
8. Що допомагає підтримувати зв'язок з аудиторією.
9. Риторичний аналіз промови.

Змістовий модуль 2. Практичні аспекти риторики.

Тема 5. Риторична формула: закони й правила риторики

1. Закони риторики:
 - 1.1. Концептуальний закон.
 - 1.2. Закон моделювання аудиторії.
 - 1.3. Стратегічний закон.
 - 1.4. Тактичний закон.
 - 1.5. Мовленнєвий закон.
 - 1.6. Закон ефективної комунікації.
 - 1.7. Системно-аналітичний закон.
2. Зіставлення фаз мовленнєвої діяльності, розділів класичної риторики і законів риторики.
3. Три «золоті» правила риторики.

Тема 6. Поняття про особистість у риторичній діяльності

1. Поняття особистості.
2. Уточнювання поняття «особистість» оратора з погляду мовленнєвознавства. Мовна й мовленнєва особистість оратора. Комунікативна особистість оратора. Риторична особистість оратора; Параметри (ознаки, характеристики) риторичної особистості.
3. Образ оратора. Поняття про образ оратора. Образ аудиторії.

Тема 7. Психологічні чинники риторичної особистості

1. Пам'ять у риторичній діяльності оратора. Мислення як основа риторичної компетентності.

2. Увага в діяльності оратора. Роль емоцій у риторичному спілкуванні.
3. Воля як складник риторичної особистості. Що таке техніка й психотехніка оратора.
4. Особливості невербальної психотехніки оратора. Засоби зовнішньої естетичної виразності оратора. Пам'ятка оратору щодо пози, жестикуляції, техніки мовлення.
5. Урахування особливостей аудиторії під час публічного виступу. Гендерні відмінності у сприйманні інформації. Виступ перед професійно підготовленою аудиторією; Виступ перед молодіжною аудиторією. Особливості переконання аудиторії під час публічного виступу.

Змістовий модуль 3. Основи полемічної майстерності

Тема 8. Жанри мовлення оратора. Класифікація промов

1. Про класифікацію промов.
2. Види красномовства, сфери його застосування та жанри мовлення оратора. Суспільно-політичне красномовство. Дипломатичне красномовство. Військове красномовство. Академічне красномовство. Судове (юридичне) красномовство. Церковно-богословське красномовство (гомілетика). Соціально-побутове красномовство. Ділова риторика.

Тема 9. Риторичний дискурс. Еристика.

1. Поняття про неориторику (загальну риторику). Поняття про риторичний дискурс.
2. Основні одиниці дискурсу. Поняття тексту в риторичному дискурсі.
3. Складне синтаксичне ціле як одиниця тексту.
4. Закони текстотворення. Категорії тексту. Заголовок тексту. Типологія тексту. Текст і дискурс.
5. Поняття про еристику – мистецтво суперечки. Суперечка, дискусія, полеміка, диспут, дебати. Етапи суперечки. Види суперечки.
6. Правила й закони діалогічного мовлення.
7. Вимоги до риторичної особистості полеміста
8. Толерантність спілкування. Труднощі діалогу. Бар'єри спілкування.

9. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Обсяг у годинах	
		Денна форма	Заочна форма
1	Предмет і завдання курсу. Загальне поняття про риторику як науку та навчальну дисципліну	9	15
2	З історії риторики. Витоки й розвиток риторичної думки в світі.	9	15
3	Риторична техніка. Засоби риторичної техніки	8	15
4	Про підготування промови.	9	15
5	Риторична формула: закони та правила риторики.	9	15
6	Поняття про особистість у риторичі	9	14
7	Психологічні чинники риторичної особистості	9	14
8	Жанри мовлення оратора. Класифікація промов	8	14
9	Риторичний дискурс. Еристика.	8	15
Усього годин		78	132

Тема 1. Предмет і завдання курсу. Загальне поняття про риторику як науку та навчальну дисципліну

Риторика – наука і мистецтво.

Тема 2. З історії риторики. Витоки й розвиток риторичної думки в світі.

Розвиток риторики в XIX – XXI століттях.

Тема 3. Риторична техніка. Засоби риторичної техніки.

Усний і писемний риторичний текст. Порівняльна характеристика.

Тема 4. Про підготування промови.

Страх перед аудиторією. Як подолати? Риторичні поради.

Тема 5. Риторична формула: закони та правила риторики.

Закони риторики. Риторична формула як сукупність семи законів організації та управління мисленнево-мовленнєвою діяльністю особистості.

Тема 6. Поняття про особистість у риторичі

Особистість як образ автора та образ аудиторії.

Тема 7. Психологічні чинники риторичної особистості

Розвиток психологічних якостей риторичної особистості

Тема 8. Жанри мовлення оратора. Класифікація промов

Моделювання ситуації професійного спілкування. Виступ на конференції про особливості, телевізійного дискурсу (кіно дискурсу, радіо дискурсу).

Тема 9. Риторичний дискурс. Еристика.

Основні параметри аналізу тексту й аналізу виголошеної промови. Стилї поведінки в конфлікті.

КОНТРОЛЬНІ ЗАПИТАННЯ до диференційованого заліку

1. Риторика як предмет.
2. Предмет і основні завдання риторики.
3. Основні поняття риторики.
4. Вимоги до вживання риторичного слова.
5. Ораторські вміння і навички у контексті професійної діяльності.
6. Концептуальний закон риторики.
7. Закон моделювання аудиторії.
8. Стратегічний закон риторики.
9. Тактичний закон риторики.
10. Мовленнєвий закон риторики.
11. Закон ефективної комунікації.
12. Академічний жанр риторики.
13. Соціально-побутовий жанр риторики.
14. Лекційний жанр риторики.
15. Рекламний жанр риторики.
16. Ораторське мистецтво у Стародавньому Єгипті.
17. Ораторське мистецтво у Стародавній Індії.
18. Ораторське мистецтво у Стародавньому Китаї (Конфуцій).
19. Ораторське мистецтво у Стародавній Греції (Арістотель, Сократ, Платон).
20. Ораторське мистецтво у Стародавньому Римі (Цицерон).
21. Формування засад Середньовічного європейського красномовства.
22. Поняття морального закону.
23. Погляди Августина на предмет риторики.
24. Послання римського єпископа Климента.
25. Ораторське мистецтво в Україні.
26. Витоки давньоукраїнського красномовства (Київська Русь).
27. Українське красномовство у XIII-XVII ст.
28. Київська школа риторики XVII-XVIII ст.
29. Українське риторичне слово за часів панування Російської та Австро-Угорської імперії.
30. Красне слово Т. Г. Шевченка – вірець ораторського мистецтва.
31. Формування риторичної культури особистості.
32. Функція ораторства у сучасному світі.
33. Шляхи українського ораторського слова у XX ст.
34. Практичні аспекти риторики.
35. Методика та етапи підготовки промови.
36. Логіка та емоції у промові.
37. Ораторські прийоми у літературній мові.
38. Риторичні комунікативні ситуації у спортивній сфері: вітання, запрошення, подяка.
39. Риторичні комунікативні ситуації у спортивній сфері: вибачення, зауваження, побажання.
40. Риторичні комунікативні ситуації у спортивній сфері: листування.
41. Загальні вимоги до усного спілкування.
42. Мовленнєвий етикет українського народу.
43. Культура спілкування як умова формування особистості майбутнього вчителя фізичної культури.
44. Телефонна розмова.
45. Офіційні зустрічі.
46. Словесні формули ввічливості в українському мовленнєвому етикеті.
47. Види красномовства, сфери його застосування та жанри мовлення оратора.
48. Суспільно-політичне красномовство.
49. Дипломатичне красномовство.
50. Військове красномовство.

51. Академічне красномовство.
52. Судове (юридичне) красномовство.
53. Соціально-побутове красномовство.
54. Ділова риторика.
55. Поняття про неориторику (загальну риторику).
56. Поняття про риторичний дискурс.
57. Основні одиниці дискурсу.
58. Поняття тексту в риторичному дискурсі.
59. Складне синтаксичне ціле як одиниця тексту.
60. Закони текстотворення.
61. Категорії тексту.
62. Заголовок тексту.
63. Типологія тексту.
64. Текст і дискурс.
65. Поняття про еристику – мистецтво суперечки.
66. Суперечка, дискусія, полеміка, диспут, дебати.
67. Етапи суперечки.
68. Види суперечки.
69. Правила й закони діалогічного мовлення.
70. Вимоги до риторичної особистості полеміста
71. Толерантність спілкування.
72. Труднощі діалогу.
73. Бар'єри спілкування.

11. Індивідуальні завдання

Підготувати доповідь з дослідження правової культури суспільства та факторів її формування. Для закріплення теоретичних знань і практичних навичок з дисципліни здобувачі вищої освіти зобов'язані протягом семестру виконати і до початку екзаменаційної сесії індивідуальну контрольну роботу.

Контрольне завдання видається індивідуально кожному здобувачу вищої освіти з метою перевірити засвоєння теоретичної частини навчальної дисципліни та набуття практичних навиків у вирішенні поставлених задач.

Завдання на контрольну роботу видаються здобувачам вищої освіти відразу ж після прочитання настановних лекцій з дисципліни.

Виконується завдання на аркушах формату А4 на комп'ютері або рукописно з дотриманням вимог нормоконтролю до оформлення матеріалу.

Вимоги нормоконтролю до оформлення матеріалу: робота повинна бути виконана технічно і літературно грамотно: надрукована (або написана) на одній стороні аркуша формату А4; за рукописним способом пояснювальну записку виконують з розрахунку 30-35 рядків на сторінці, за машинним способом шрифтом 14 з міжрядковим інтервалом 1,5; текст слід писати, дотримуючись наступних розмірів полів: лівий – 30 мм, верхній та нижній – 20 мм, правий – 10 мм; всі лінії, букви, цифри і знаки повинні бути одного кольору (чорного, фіолетового або синього) абзацний відступ повинен бути однаковим упродовж усього тексту пояснювальної записки і дорівнювати п'яти знакам; сторінки нумерують арабськими цифрами і проставляють в правому верхньому кутку; ілюстрації і таблиці слід розташовувати в роботі безпосередньо після тексту, в якому вони згадуються вперше, або на наступній сторінці; назва таблиці або рисунка повинна бути короткою і відображати його зміст, і пишеться з великої букви. В кінці назви таблиці або рисунка крапка не ставиться.

Титульний аркуш включається в загальну нумерацію сторінок записки але номер сторінки не проставляється.

13. Методи навчання

Методи навчання на лекціях:

- вербальний метод (лекція, дискусія тощо);

- методи візуалізації (презентація, метод ілюстрації (графічний, табличний, тощо), метод демонстрацій та інші);
- робота з навчально-методичною літературою (конспектування, тезування, анотування тощо);
- інші методи у сполученні з новітніми інформаційними технологіями та комп'ютерними засобами навчання (дистанційні, мультимедійні, веб-орієнтовані тощо);

Методи навчання на практичних, семінарських заняттях:

- вербальний метод (дискусія, співбесіда тощо);
- практичний метод (практичні, семінарські та лабораторні заняття);
- метод візуалізації (презентація, метод ілюстрації (графічний, табличний, тощо), метод демонстрацій та інші);
- робота з навчально-методичною літературою (рецензування, підготовка реферату, есе, доповіді тощо);
- інші методи у сполученні з новітніми інформаційними технологіями та комп'ютерними засобами навчання (дистанційні, мультимедійні, веб-орієнтовані тощо);
- кейс-метод (вирішення ситуацій, розв'язання завдань тощо);
- Дослідницький метод
- Пошуковий метод.

14. Методи оцінювання

У процесі вивчення дисципліни «Риторика та ораторське мистецтво» використовуються такі методи оцінювання:

- для поточного контролю у вигляді усного та письмового опитування, фронтального опитування, тестування, вирішення ситуаційних завдань, розв'язування задач, написання есе (рефератів), виконання індивідуальних та групових проектів, творчих завдань, тощо.
- для модульного контролю у вигляді письмової відповіді, тестування, вирішення ситуаційних завдань, розв'язування задач, тощо.
- для підсумкового контролю проведення екзамену або заліку (усна та/або письмова відповідь, тестування, вирішення ситуаційних завдань, розв'язування задач, тощо.).

15. Засоби діагностики результатів навчання

Робоча програма передбачає застосування засобів діагностики результатів навчання за формами контролю знань:

- *поточний контроль* може передбачати застосування широкого спектру форм та методів оцінювання знань, що проводиться за кожною темою.
- *модульний контроль* передбачає письмове виконання різних видів контрольних завдань.
- *підсумковий контроль* передбачає проведення екзамену або заліку

Завершальним етапом досягнення запланованих програмних результатів навчання з навчальної дисципліни «Риторика та ораторське мистецтво» є підсумковий контроль – диференційований залік.

16. Критерії та порядок оцінювання результатів навчання

Рекомендоване оцінювання окремих видів навчальної діяльності здобувача вищої освіти:

№	Вид навчальної діяльності здобувачів вищої освіти*	Кількість балів
1.	Реферат, есе	1-5
2.	Вирішення ситуаційних завдань, розв'язання задач	1-5
3.	Індивідуальне завдання	1-5
4.	Відповідь на практичному, семінарському, лабораторному занятті	1-5
5.	Ділова гра, практичний кейс, тощо.	1-10
6.	Участь у публічних заходах (конференція, олімпіада тощо)	1-10

7.	Модульний контроль (для денної форми здобуття освіти)	1-20
8.	Контрольна робота (для заочної форми здобуття освіти)	1-40

*види навчальної діяльності здобувачів освіти обираються та оцінюються викладачем за рекомендованою шкалою в залежності від особливостей навчальної дисципліни.

Для визначення ступеня засвоєння навчального матеріалу та поточного оцінювання знань здобувачів вищої освіти оцінюються за такими критеріями:

Бали	Критерії оцінювання
90-100	Здобувач вищої освіти повною мірою засвоїв програмний матеріал, виявляє знання основної та додаткової літератури, наводить власні міркування, робить узагальнюючі висновки, використовує знання інших галузей знань, вдало наводить приклади.
82-89	Здобувач вищої освіти демонструє достатньо високий рівень знань, при цьому відповідь досить повна, логічна, з елементами самостійності, але містить деякі неточності або незначні помилки, або присутня недостатня чіткість у визначенні понять.
75-81	Здобувач вищої освіти володіє достатнім обсягом навчального матеріалу, здатний його аналізувати, але не має достатніх знань для формування висновків, не завжди здатний асоціювати теоретичні знання з практичними прикладами
64-74	Здобувач вищої освіти в загальній формі розбирається в матеріалі, проте відповідь неповна, неглибока, містить неточності, є помилки у формулюванні понять, відчуюються складнощі в застосуванні знань при наведенні прикладів.
60-63	Здобувач вищої освіти в загальній формі розбирається в матеріалі, допускає суттєві помилки при висвітленні матеріалу, формулюванні понять, не може навести приклади.
35-59	Здобувач вищої освіти не володіє переважною частиною програмного матеріалу, допускає суттєві помилки при висвітленні понять.
1-34	Здобувач вищої освіти не засвоїв програмний матеріал.

Критерієм успішного проходження здобувачем освіти підсумкового оцінювання може бути досягнення ним мінімальних порогових рівнів оцінок за кожним запланованим результатом навчання навчальної дисципліни. Мінімальний пороговий рівень оцінки варто визначати за допомогою якісних критеріїв і трансформувати його в мінімальну позитивну оцінку використовуваної числової (рейтингової) шкали.

Порядок переведення оцінок у систему ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	ОЦІНКА ECTS	ОЦІНКА ЗА НАЦІОНАЛЬНОЮ ШКАЛОЮ	
		для диференційованого заліку, екзамену, курсової роботи (проекту), практики	для недиференційованого заліку
90-100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
75-81	C		
64-74	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
1-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

17. Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти

Приклад для денної форми здобуття освіти

Поточний контроль та самостійна робота									Підсумковий контроль	Сума	
Змістовий модуль 1				Змістовий модуль 2			Змістовий модуль 3				Самостійна робота
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9			
3	4	4	4	3	3	3	3	3	10	40	100
Модульний контроль 1 - 10				Модульний контроль 2 - 10							

Приклад для заочної форми здобуття освіти

Поточний контроль та самостійна робота		Підсумковий контроль	Сума
Контрольна робота	Самостійна робота		
50	10	40	100

18. Методичне забезпечення

Методичне забезпечення дисципліни «Риторика та ораторське мистецтво» узагальнено в комплексі навчально-методичного забезпечення, який включає:

- силабус;
- робочу програму навчальної дисципліни;
- методичні вказівки до вивчення дисципліни;
- опорний конспект лекцій;
- варіанти завдань для самостійної та індивідуальної роботи здобувачів вищої освіти;
- варіанти завдань для модульного контролю;
- варіанти завдань для підсумкового контролю;
- інші матеріали.

19. Рекомендована література

Основна:

1. Білоусова Т.П. Риторика: навчально-методичний посібник. Кам'янець-Подільський: О.А. Буйницький, 2016. 252 с.
2. Кацавець Р.С. Ораторське мистецтво: підручник / Р.С. Кацавець. 2-ге вид., доповн. К.: Алерта, 2018. 216 с.
3. Онуфрієнко Г.С. Риторика: Навч. посіб. / Г.С. Онуфрієнко. К.: Центр навчальної літератури, 2019. 625 с.
4. Ораторське мистецтво: навч.-метод. посіб. для самостійної роботи та семінарських занять / Уклад.: М.П. Требін, Г.П. Клімова, Г.Ю. Васильєв та ін. Х.: Право, 2013. 40 с.
5. Ораторське мистецтво: підручник / М.П. Требін, Г.П. Клімова, Н.П. Осипова [та ін.]; за ред.: М.П. Требіна, Г.П. Клімової. 2-ге вид. Х.: Право, 2015. 208 с.

Додаткова

6. Кацавець Р.С. Українська мова: усна і писемна (ділове спрямування). Навчальний посібник. Київ: Алерта. 2020. 264 с.
7. Берг Е.Б., Панченко С.В., Феденева Ю.Б. Культура речи и риторика для юристов. Учебник и практикум. М: Юрайт, 2018. 322 с.
8. Дзялошинский И.М., Пильгун М.А. Риторика. Учебник и практикум. М: Юрайт, 2019. 232 с.
9. Михалкин Н.В., Антюшин С.С. Основы риторики. Учебное пособие для СПО. М: Юрайт, 2019. 322 с.
10. Колотілова Н.А. Риторика: Навч. посіб. / Н.А. Колотілова. К.: Центр учбової літератури, 2007. 232 с.

11. Мацько Л.І. Риторика: Навч. посіб. 2-ге вид., стер. / Л.І. Мацько, О.М. Мацько. К.: Вища школа, 2003. – 311 с.
12. Олійник О. Риторика: Навч. посіб. для студ. вузів. / О. Олійник. Київ.: Кондор, 2009. 170 с.
13. Ораторське мистецтво: Навч. посіб. / Н.П. Осипова, В.Д. Воднік, Г.П. Клімова та ін. За ред. проф. Н.П. Осипової. Харків: Одиссей, 2005. 144 с.
14. Сагач Г.М. Риторика / Г.М. Сагач. К.: Видавничий Дім «Ін Юре», 2000. 562 с.
15. Хміль Ф.І. Ділове спілкування: навчальний посібник / Ф.І. Хміль. К.: Академосвіта, 2004. – 280 с.
16. Чибісова Н.Г. Риторика: Навч. посіб. / Н.Г. Чибісова, О.І. Тарасова. К.: Центр навчальної літератури, 2003. 228 с.
17. Шульженко І.В. Риторика: Навч. посіб. / І.В. Шульженко. Харків: УкрДАЗТ, 2004. 169 с.
18. «Харизматичний оратор. Руководство к курсу «Словесная импровизация» (<https://bit.ly/2Pk1ve9>), Сергій Шипунов
19. «Успішні виступи на TED. Рецепти найкращих спікерів» (<https://bit.ly/2SgldGh>), Кріс Андерсон.
20. «Камасутра для оратора. 10 розділів про те, як перетворити публічний виступ на втіху» (<https://bit.ly/2z0SzQP>), Радислав Гандапас
21. «Общайся так, чтобы тебя слышали, слушали и слушались!» (<https://bit.ly/2SbU1bP>), Наполеон Гілл, Дейл Карнегі
22. «WOW-виступ по-українськи. Ноу-хау сучасного оратора» (<https://bit.ly/2SIFzy7>), Андрій Степура

15. Інформаційні ресурси

1. Наукова бібліотека ім. М.Максимовича Київського національного університету ім. Тараса Шевченка www.library.univ.kiev.ua
2. Наукова бібліотека Національного університету “Києво-Могилянська академія” <http://www.ukma.kiev.ua/ukmalib>
3. Національна бібліотека України ім. В.І.Вернадського <http://www.nbuv.gov.ua/>
4. Сайт “Бібліотека юриста” <http://www.lawbook.by.ru/>
5. <http://metod.kart.edu.ua/>
6. <http://aritoriki.com>
7. <http://www.twirpx.com/library/>
8. <http://www.youtube.com>
9. <http://silaslova.biz>